

Bolezen v gobcu. *)

Napade največkrat govejo živino, prešiče in ovce, manjkrat konje; obstoji o začetku v vnetju žleznatih kož gobca, kteremu sledijo mnogovrstni nasledki vnetja; napade ali posamesno živino ali pa tudi veliko glav po več krajih ob enem, je večkrat kužna in nalezljiva; more živino večkrat napasti. Večkrat se z boleznijo na parkljih in na vimenu združena prikaže.

Znamenja. Bolezen se začne z majhino vročnico na žleznati koži gobca, posebno na jeziku in dlasni se prikažejo mehurčki, kateri so z rumenkasto vodo napolnjeni. Sicer je ves gobec bolj rdeč, gorek in boleč, živina ne more jesti, in penaste slin se jej začnejo iz gobca cediti. Mehurčki se v enem ali dveh dneh prederejo, povrhnja kožica se oluši in napravijo se rdeče, boleče okrogle ali podolgaste lise, velike kakor groš, pa tudi kakor tolar. Če je bolezen huda, molzna živina ob mleko pride, je celó malo, in tudi zelo hujša in po velikosti bolezni se tudi sapa in srčno in žilno bitje bolj ali manj pohitri. Ker je ta bolezen zelo velikrat s parkljico (boleznijo na parkljih) združena, zato se tudi znamenja parkljice prikažejo; pri goveji živini, ovcah in kozah ste večidel združeni, prešiči imajo večkrat samo parkljico, konji pa, pri katerih se ta bolezen veliko manjkrat prikaže, dobé samo bolezen v gobcu. Pri goveji živini se pridruži tudi včasih vnetje na vimenu.

Pretek, izid in predpovedba bolezni. Če bolezen ni huda, se vročnica in ž njo vsa druga bolestna znamenja v dveh do štirih dneh že pomanjšajo in v 8—14 dneh se živina popolnoma ozdravi. Če je pa bolezen bolj huda, trpi delj časa, živina zelo hujša, molzna živina ob mleko pride in breja živina včasih zvrže. Živina se dalj časa ne more za delo rabiti. S smrtjo se vendar le malokdaj in sicer le pri majhni živini konča.

Vzroki. Ta bolezen večidel kakor kuga več živine kar na enkrat napade, posebno se to zgodi spomladi in v jeseni, včasih tudi poleti. More jo tudi ena živina od druge po gobčnem žlezu in slinah nalesti. Večkrat se prikaže bolezen v gobcu tudi posamesno pri živini po prehlajenji, na paši po pustih, trdih ali bodečih zeliščih; po pijači snežnice itd.

Ozdravljanje. Če živina ni bolezni nalezla, ampak jo prvotno dobila, je prvo to, da se vzrok bolezni odvrne, razun tega se gobec spira z žleznatimi in močnatimi vodami, kterim se nekoliko kisa (jesiha) ali soli in nekoliko medu pridene; na priliko: ajbiševih korenin 4 lote v bokalu vode skuhanih; precejeni tej vodi se pridene maslic jesiha ali pa kuhinjske soli, ki se dobro stopí, 4 lote, medu pa 6 lotov. S tako vodo se 4krat na dan gobec spira, kar se tako zgodi, da se okoli lesene žlice ali kakoršnega količka mehka cunja ali goba ovije, ki se v to vodo namoči in potem prav rahlo po gobcu pomaže. Grozno grozno škodljivo je pa z ostrimi rečmi, kakor s čebulo, s česnom, poprom gobec spirati, ali ga s čisto soljo drgniti, dokler bolezen še v vnetji obstoji. Če se tako z vnetim in hudo bolečim gobcem ravna, se vliva olje v ogenj — kar povikša vnetje in bolečine ubogi živini. V mrzli vodi naj si živina sama večkrat gobec spere in bolečine tolaži — nikar pa je trpinčiti s takimi hudimi rečmi! Če je pa čez več dni prisad v gobcu splahnil, da ni več vroč, pa tudi rdeč in boleč ne, in se le žlem in slin iz gobca cedé brez vnetja, takrat je žajbelj najboljšo zdravilo, da zopet okrepča gobčne kože in

dlasno; — žajbelj se popari s kropom in četrť ure v loncu s pokritim pokrovom stati pustí, potem se žajbeljnova voda odcedí in ž njo se gobec 3krat na dan spira; prav je tudi žajbeljnovi vodi na pol bokala 1 lot sirovega galuna in nekoliko medu in moke pridjati.

Ko so se mehurčki predrli in se je sém ter tje koža olušila, je najbolje, te rdeče in boleče rane s sladko smetano in beljakom, ali z neosoljenim sirovim maslom (putrom) in medom večkrat pomazati. Ako so se te rane začele gnojiti, napravi mazilo iz 4 beljakov in 1 lota sirovega galuna.

Pri hudobni gobčni bolezni, pri kateri se iz mehurčkov po gobčnih kožah in jeziku trdovratne vgnjide narejajo, da se smrdljiva gnojica izceja in klaverno živino večkrat driska žene, zato ker jo požira, ali so se te vgnjide tudi po požiravniku, želodcu in čevih razširile, je pa treba močnejših gobčnih vodá, namreč pelinove vode, ali vode hrastovih ali vrbovih korenin, kterim se nekoliko kafrovca pridene in medu. Globoke gnojne rane se spirajo najbolje z apneno vodo.

Notranjih zdravil ni treba pri tej bolezni, ako ni huda. Pri hudobni bolezni, pri kateri je celo truplo, zlasti želodec in čeva, bolno, se rabijo žleznata krepčavna in dišeča zelišča s kafro vred, enkrat ali dvakrat na dan, toda z lepo se morajo dajati, ker živina težko požira.

Zelo važna so pa strežbina zdravila; dobra klaja, če je mogoče zelena, skuhana in zmečkana repa, pesa, krompir, močnate pijače, ne veliko naenkrat, pa večkrat na dan. Zelo važna je tudi snažnost v jaslih in dobra stelja. V hlevu ne bode toplo, pa ne presoparno.

Policijske vravnave. Da se bolezen po nalezbi ne razširi, je najbolji zdravo živino varovati, da z bolno ne pride v nikako dotiko; toraj se bolna živina ne sme na občinske paše, ne po cestah goniti, ne z zdravo skupaj napajati. Cesto zapirati bi pa težko bilo storiti in bi zavolj občenja več škodovalo kakor koristilo. Ker se je tudi bati, da tudi človek neko sorto spuščajev v ustih ne dobí, ako se oskruni s slinami, ki iz gobca tečejo, ali če mleko bolne živine vživa, zato se more varovati. Mesó take živine, ki je za hudo gobčno bolezen zaklana bila, se mora za vžitek prepovedati.

Národno-gospodarske stvari.

„Slavia“ vzajemno zavarovalna banka — radikalno sredstvo ohraniti Čehom 21 milijonov goldinarjev, ki leto za letom iz dežele gredó.

Po „Slovan-u“.

(Konec.)

„Slavia“ bode svoj cilj in konec tem prej dosegla, čem preje bode narod spoznal, kako nepotrebno in škodljivo je marsiktero koló v njegovem organizmu. Dokaz temu bodi to, da med vsem pri nas delalnimi asekuracijami ni ne ene národne. Vse so po tujcih osnovane — razun česke asekuracije zoper škodo ognja — vse imajo glavni sedež zunaj mejá naših deželá, vse vlečejo dobiček iz naše dežele; njim je le mar za lastno korist, a ne za varstvo národnih pridelovalnih in delalnih močí. Vrh tega bolehajo zarad birokratičnega stroja, po kterem so osnovane.

Kaj koristi to naši državi, da njen narod donaša k vzdržanju asekuracijskih pisarnic in to še v mestih, ki so zunaj njenih mejá? Kaj imamo res toliko bogastva, da moremo rediti cele armade agentov različnih aseku-

*) Ker je vzlasti po Štajarskem precej te bolezni, pa se tudi na Kranjskem prikazuje, smo povzeli ta poduk iz slovenske „Živino-zdravilske knjige“!